

Bewaard voor de eeuwigheid. Over de kroniek van Medemblik door Cornelis Jansz. Opperdoes (ca. 1670)

Een van de meest prominente objecten uit de collectie van de Oudheidkundige Vereniging "Medenblich" (OKV) is het manuscript van een stadskroniek uit ca. 1670. De auteur van dit handschrift was Cornelis Jansz. Opperdoes, 'beedicht clerq ter secretarije' van Medemblik en zelfverklaard 'liefhebber der selver stadt'. In 1943 publiceerden Belonje en Kapitein het gros van zijn tekst in een jaarboek van het Historisch Genootschap.¹

Waar de kroniek zich destijds bevond was toen in nevelen gehuld. Dit was niet voor de eerste keer; nadat Opperdoes zijn manuscript voltooid verdween het meermaals van de radar. In dit artikel probeer ik een reconstructie te maken van de reis die de kroniek aflegde alvorens het door een toevallige samenloop van omstandigheden in 1986 bij de OKV terecht kwam.

Vooraf

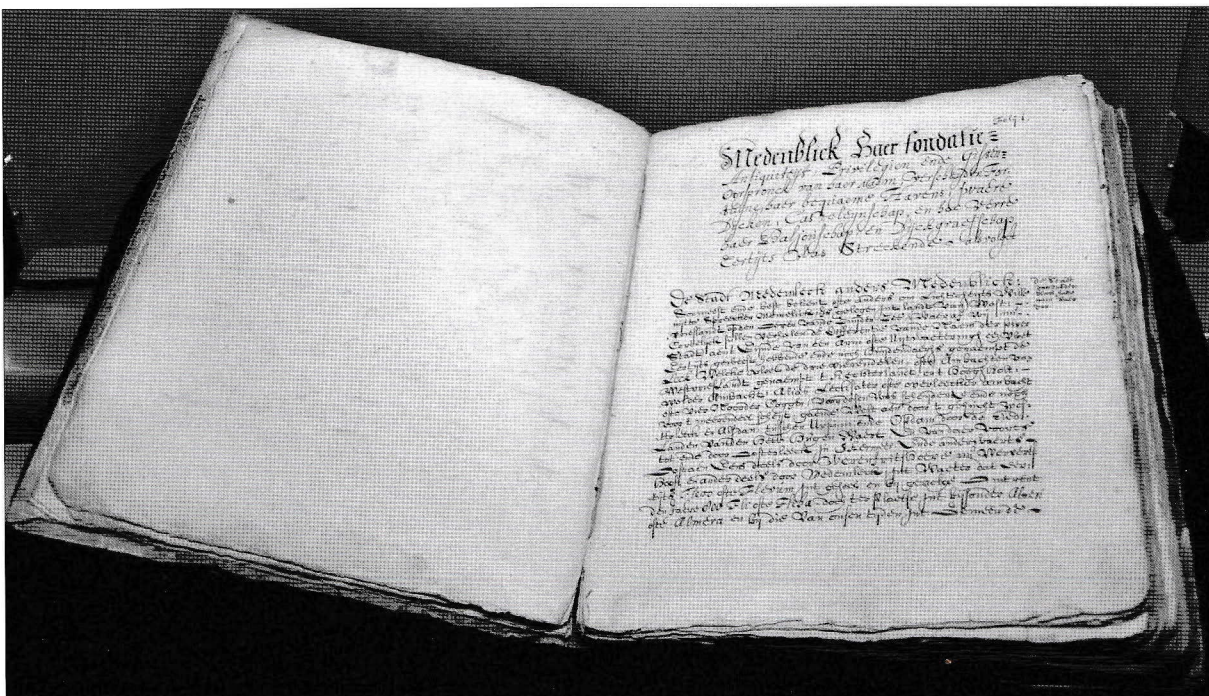
Toen de vereniging de kroniek verkreeg uit handen van een particuliere schenker ontstond al spoedig een dispuut over het eigendom. De gemeente claimde dat het oorspronkelijk tot haar collectie behoorde; een ambtenaar zou de kroniek ooit uit het stadhuis hebben ontvreemd.

Toch zet ik vraagtekens bij dat verhaal. Een reeks nieuwe feiten, opgevoerd uit allerlei archieven en historische publicaties, plaatst de zaken in een nieuw perspectief. Directe aanleiding voor dit onderzoek vormt het besluit van het verenigingsbestuur, genomen in december 2022, om de kroniek in bewaring te geven bij het Westfries Archief. Hier is het beschermd tegen schimmel, waterschade, brand, ongedierte en diefstal. Ook kan het niet meer kwijtrafen: we kunnen het namelijk als een klein wonder beschouwen dat het handschrift überhaupt nog in ons midden is.

Cornelis Jansz. Opperdoes

Inhoudelijk is de kroniek vooral interessant voor de periode tijdens en na de Nederlandse Opstand.² Echter richt ik hier mijn aandacht nadrukkelijk op de kroniek als object zélf. Alvorens daarover uit te wijden is het wel zaak meer te weten te komen over de auteur.³

Wie was Cornelis Jansz. Opperdoes eigenlijk? Een geboortedatum of -jaar is onbekend, al staat in zijn testament uit 1657 dat hij in Medemblik geboren werd, vermoedelijk als enig kind. Hij benoemde zijn peetmoeder en de kinderen van zijn oom Thijmon tot erfgenamen.

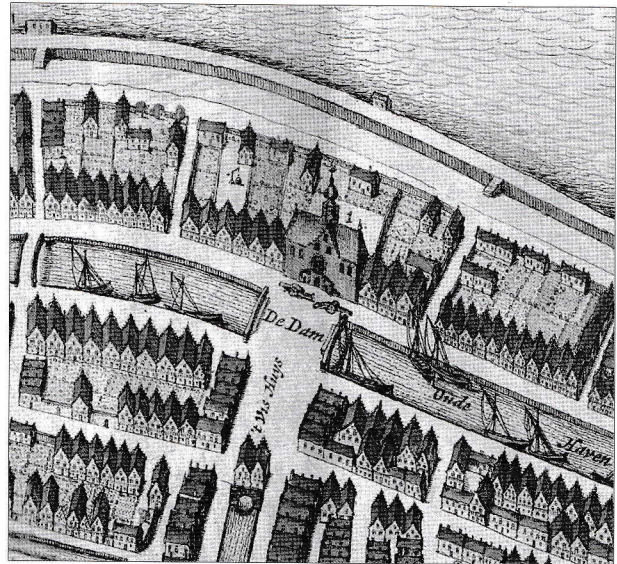

Afb. 1: De kroniek van Cornelis Jansz. Opperdoes.

Dat Cornelis' familie oorspronkelijk uit Opperdoes kwam duidt niet alleen op de achternaam: hij stelde namelijk zowel de Gereformeerde Diaconie van dat dorp als die van Medemblik een bedrag in het vooruitzicht.⁴

Cornelis Jansz. werd in 1661 officieel beëdigd als notaris, een professie die hij in ieder geval in 1671 nog uitoefende.⁵ Daarnaast was hij voor zover bekend van 1668 tot en met 1670 in functie als klerk van het stadsbestuur.⁶ Hij was niet het eerste lid van de familie Opperdoes die betrokken raakte bij de politiek. Zo vervulden vader Jan Cornelisz. en grootvader Cornelis Tijmonsz. tussen de jaren 1627 en 1656 verschillende termijnen als schepen en vroedschap.⁷

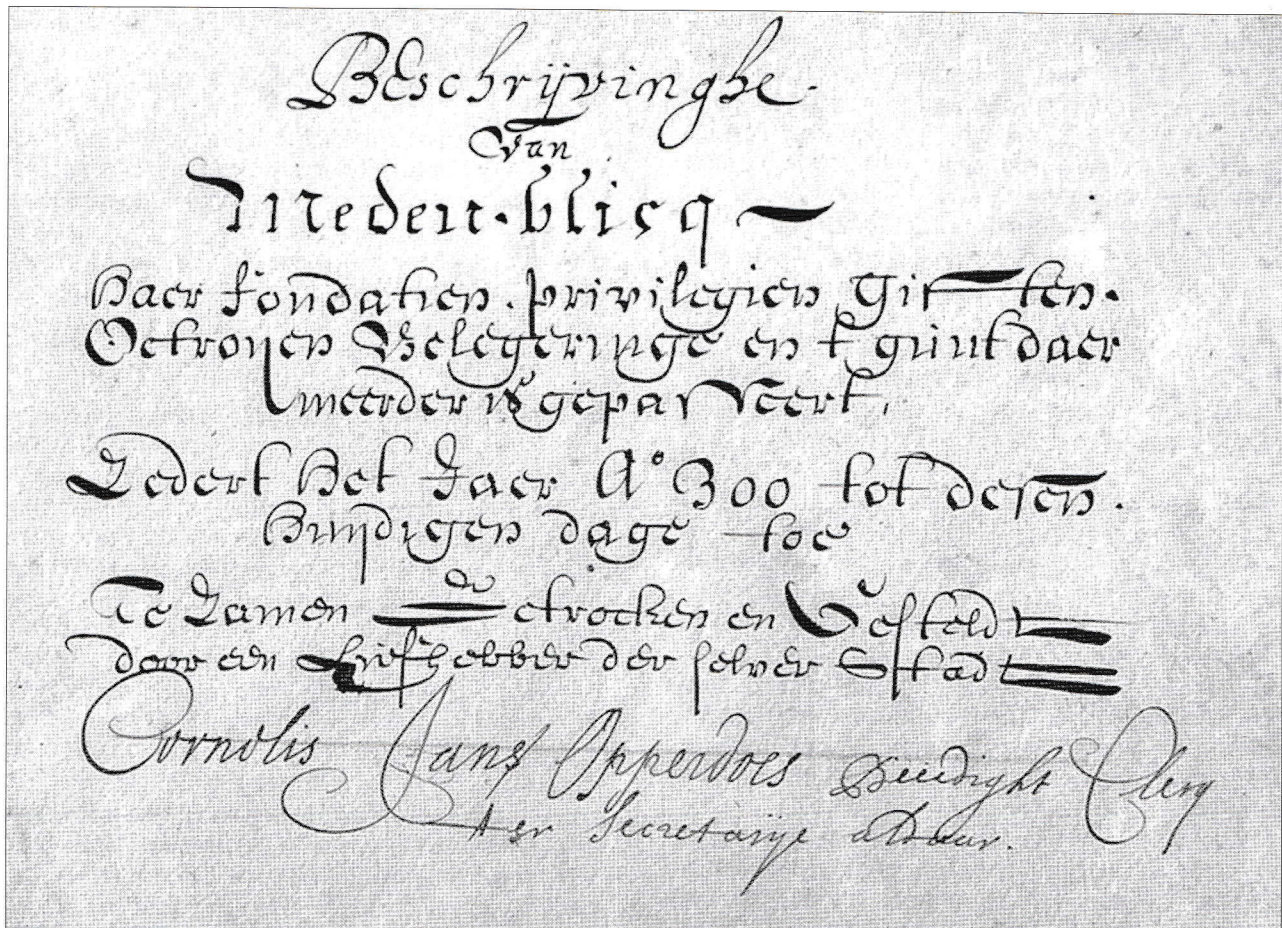
In 1672 stapte Cornelis in het huwelijksbootje met Jannetje Claas Amelenberg. Samen kregen zij de kinderen Geertje en Cornelis.⁸ Wellicht woonde het gezin in een huis aan de Oosterhaven; in 1680 werd dit geërfd door hun 'nagelaten kind'. Beide ouders en één van de kinderen waren destijds dus niet meer in leven.⁹ Drie jaar later wordt hetzelfde kind genoemd als erfgenaam van drie huizen: aan de Nieuwstraat, Bangert en de Dam.¹⁰

Afb.2: Voor de familie Opperdoes was het stadhuis in de 17e eeuw vertrouwd terrein. (Detail van de kaart van Medemblik, 1649).

De 'beschrijvinge van Medenblicq'

De met een keurig handschrift gezegende Cornelis Jansz. Opperdoes was ongetwijfeld een belezen en intelligente man. Op de eerste pagina van zijn manuscript richt hij zich met een korte introductie tot de 'zeer beminde leeser'.

Afb.3: Titelblad van de kroniek.

Daarin staat dat zijn kroniek gebaseerd is op 'eenige oude schriften bij stucken ende gedeelten van dees en geene', die Opperdoes van een 'goede vriend ter handt sijn gekomen'. Tezamen vormen zijn ruim 71 'bladeren papier' de 'beschrijvinghe van Medenblicq, haer fondation, privilegien, giften, octroyen, belegeringe en 'tgunt daer meerder is gepasseert, zedert het jaer Ao. 300 tot desen huydigen dage toe'. Opperdoes hoopte dat de inwoners van onze 'seer florabele en wel gelegen stad' hem zijn 'arbeijt in danck aen nemen'.¹¹

Het is niet ondenkbaar dat Cornelis zich liet inspireren door een destijds ontlukende stedetrots. In de zeventiende eeuw profileerde Medemblik zich nadrukkelijk als oude, roemruchte stad. Gebaseerd op de Divisiechroniek uit 1517 lichtte het stadsbestuur de relatie met de Friese koning Radboud uit. Naar verluidt stond de residentie van deze illustere vorst op dezelfde plaats als de dertiende-eeuwse dwangburch van Floris V. De associatie met Radboud accentueerde de middeleeuwse bloeitijd en voorzag de stad van een koninklijke allure.

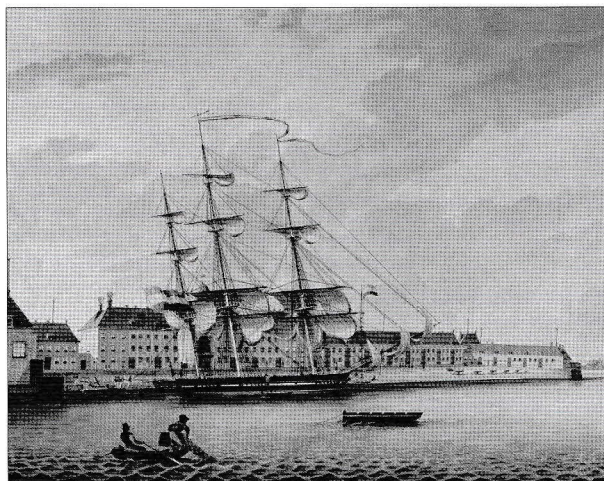
Zo kon Medemblik zich onderscheiden van Hoorn en Enkhuizen, de twee andere Westfriese steden die de vroegmiddeleeuwse nederzetting politiek en economisch waren voorbijgestreefd.¹²

Wat gebeurde er met de kroniek?

In 1604 verscheen Velius' kroniek van Hoorn, terwijl Kock in 1603 voor Enkhuizen een rijmkroniek schreef en Brandt in 1666 een stadshistorie publiceerde. Medemblik kon toch niet achterblijven? De vraag of deze ambitie Cornelis tot schrijven aanzette laat ik hier verder open. Dit relaas vervolgt met de lotgevallen van zijn manuscript nadat hij vermoedelijk in het jaar van zijn huwelijk (1672) de laatste punt achter zijn tekst plaatste. De gebeurtenissen in de kroniek zijn bijgehouden tot in het jaar 1671.¹³ Wat er daarna met het handschrift gebeurde is een raadsel. Voor de periode na voltooiing en de volledige achttiende eeuw is het eigendom en de plek waar de kroniek zich bevond helaas onbekend.

Hield Opperdoes het manuscript in eigen bezit; was of bleef het van de stad; of kwam het in andere handen? Ik acht het niet waarschijnlijk dat het bewaard werd in het stadhuis. Zo zijn er geen aanwijzingen dat Dirk Burger van Schoorel het handschrift raadpleegde voor zijn in 1710 verschenen *Chronyk van de stad Medemblik*. Weliswaar komen sommige van zijn teksten *letterlijk* overeen met die van Opperdoes, maar logischerwijs hebben beide heren dezelfde tekst geplagieerd. Burger van Schoorel omschreef zijn bron als een 'seker oud boekje'. Belonje en Kapitein stelden dat dit vermoedelijk hetzelfde is als wat Opperdoes aanduidde als 'eenige oude schriften en stucken'. Daarnaast liet Burger van Schoorel informatie uit de periode ca. 1610-1670 onvermeld, terwijl Opperdoes juist over dit tijdvak uitgebreid schreef.¹⁴

Het handschrift bleef ook buiten het blikveld van de anonieme auteur die zich rond 1736 stortte op een aanvulling op de kroniek van de twintig jaar eerder overleden Burger van Schoorel.¹⁵

Afb. 4: Het Koninklijk Instituut voor de Marine te Medemblik, in 1836 getekend door Jacob Braaff.

In zijn voorbericht meldt de schrijver dat hij 'het een en het ander [bij] malkader' zocht om het 'werkje tot een redelijk exemplaar' te doen uitdijen. Over de kroniek van Opperdoes staat niets geschreven.¹⁶ Een logisch scenario is oftewel dat Cornelis het manuscript altijd in eigen bezit had en dat het na zijn overlijden als erfstuk zijn weg vervolgde naar andere eigenaren buiten Medemblik.

De nalatenschap van Jacobus Koning

Op enig moment kwam Opperdoes' kroniek in bezit van de Amsterdamse verzamelaar Jacobus Koning. Het manuscript stond in de catalogus van de veiling van zijn nalatenschap op 29 april 1833. Kavel 100 van de categorie handschriften is de 'Beschrijvinghe van Medenblicq, sedert het jaer A°. 300 tot 1671, door *Cornelis Jans van Opperdoes*, beeedicht Clerq ter Secretarye aldaar'.¹⁷

Koning (1770-1832) werkte al op jonge leeftijd in een boekhandel in Amsterdam voordat hij in die stad klerk op het schoutskantoor en later rechtbankgriffier werd. Daarnaast schreef hij over de geschiedenis van de boekdrukkunst en legde hij een grote collectie zeldzame boeken aan.¹⁸ Ergens in die verzameldrift heeft de kroniek van Medemblik zijn pad gekruist.

De veilingcatalogus van 1833 is een belangrijke flard informatie, ook omdat er een exemplaar bewaard is gebleven waarin de prijzen en kopers vermeld staan. De kroniek is voor f 10,25 verkocht aan ene 'Machielse'. Opvallend is dat deze koper slechts één andere kavel kocht: een verzameling op papier geschreven Medemblikker handvesten. Dat duidt op een bijzondere interesse voor de stad.¹⁹ Hoewel dit pure speculatie is zou dit wellicht Jan Pieter Machielsen kunnen zijn geweest, vice-admiraal van de marine.

Zijn zoon Jan Pieter Thomas verbleef tussen 1829 en 1832 als adelborst in Medemblik.²⁰

In 1851 duikt de kroniek op in een voetnoot van een artikel over kasteel Radboud, geschreven door Johannes Arend. Laatstgenoemde had net als Machielsen een link met de marine: sinds 1837 was hij onderwijzer Duits, Engels, Italiaans en Spaans aan het marine-instituut.²¹ Over het handschrift van Opperdoes schrijft Arend dat het berust 'in het Archief van Medemblik'. Opvallend is dat hij er het nummer 100 bij vermeldt, hetzelfde nummer als de kavel van de voornoemde veiling.²²

Vermelding in publicaties

Naast zijn werk bezocht Arend regelmatig het stedelijk archief. Hij schreef over dichtkunst en de Nederlandse geschiedenis van de middeleeuwen tot en met de Opstand. In 1844 ontving hij het doctoraat in de letteren. Toen de adelborsten in 1850 uit Medemblik verhuisden werd Arend docent in Amsterdam. Spoedig daarna nam hij echter eervol ontslag om zich volledig aan zijn hobby geschiedenis te wijden.²³

Zou de kroniek via het marine-instituut op het stadhuis zijn beland? Machielsen is in november 1849 overleden tijdens een verblijf op Java.²⁴ Zijn dood en de verhuizing van het instituut vonden kort op elkaar plaats. Beide gebeurtenissen kunnen een reden zijn geweest om de kroniek in de stad achter te laten. Een man als Arend, maar ook zijn collega-onderwijzer en publicist Pieter Leupe, zijn het type belezen heren van wie je mag verwachten dat ze het belang van dit handschrift konden inschatten en zouden voorzien in een goede bestemming.²⁵

Ik benadruk nog maar eens dat ik hier puur aan het speculeren ben. Evenwel is het een feit dat het handschrift rond het midden van de negentiende eeuw in Medemblik verbleef. Naast Arends artikel uit 1851 staat de kroniek namelijk vermeld in een publicatie van 1866. De Twisker predikant J.A. Snellebrand verwees ernaar in zijn boek over de geschiedenis van de kerkhervorming in Hoorn. Volgens de voetnoot berust de kroniek op de Medemblikker secretarie, zij het dat hij niet (zoals Arend) het 'veilingnummer' 100 vermeldde.²⁶

Ontbrekende stukken

Toch is de kroniek op enig moment weer uit het stadhuis verdwenen. Wanneer dat gebeurde blijft onduidelijk. In een handgeschreven inventarislijst van het stadsarchief uit 1915 komt het handschrift niet voor, evenmin in andere voormalige archiefinventarissen.²⁷ In datzelfde jaar verscheen ook een gedrukte versie van het door Gonnet geïnventariseerde stadsarchief. De kroniek van Opperdoes schittert eveneens door afwezigheid. We mogen toch wel aannemen dat de deskundige archivaris zo'n belangrijk handschrift niet over het hoofd zag?

Gonnet vermeldde wel allerlei andere archiefstukken die op dat moment niet in de stad waren, waaronder een volledige reeks resolutieboeken van de burgemeesters en vroedschap uit de periode 1651-1795.²⁸

De gemeente had deze boeken tegen het einde van de negentiende eeuw uitgeleend aan een Amsterdams advocatenkantoor voor een rechtszaak over de Medemblikker tienden, een zaak die speelde in de jaren 1897-1912. Pas in 1975 kwamen de resoluties weer retour, omdat erfgenamen van één van de partners in het advocatenbureau de vermiste stukken vonden en naar het rijksarchief in Haarlem brachten. Archivaris Otten stuurde ze vervolgens naar Medemblik met de verheugende woorden dat 'een ernstige lacune in het archief van een der Westfriese steden kan worden opgevuld'.²⁹

Uit een archiefinspectie van 1934 blijkt dat vele stukken die Gonnet twintig jaar daarvoor als vermist opgaf nog altijd spoorloos waren. Het gemeentebestuur kreeg hiervoor behoorlijk op zijn donder van de rijksarchivaris. Ook moest men op zeer korte termijn zorgen voor verbetering van de fysieke condities in de archiefkluis, met name de luchtvochtigheid was veel te hoog. De financieel armlastige gemeente correspondeerde ruim twee jaar met de inspecteur over deze kwestie.³⁰

Vermoedelijk is het dispuut enigszins op de achtergrond geraakt, want een paar jaar later besloot de gemeenteraad het stadhuis, wat in zeer slechte staat verkeerde, af te breken en een compleet nieuw onderkomen te laten bouwen.³¹

Tijdens de verbouwingsperiode is het stadsarchief ondergebracht in het kasteel.³² Later verhuisde het naar het Koggehuis aan de Westerhaven. Midden jaren zeventig werd een gezamenlijke archiefdienst voor alle Westfriese gemeenten opgericht, de voorloper van het huidige Westfries Archief. Rond 1977 gingen de oude Medemblikker archieven naar het gemeentehuis in Hoorn, alwaar een nieuwe kluis gebouwd was die voldeed aan de toen geldende archiefwetgeving. De OKV was bij monde van Jaap van Leverink overigens fel tegenstander van de verhuizing, maar dit heeft de gemeenteraad niet anders doen besluiten. In 2006 verhuisden de Westfriese archieven naar een gloednieuw gebouw aan de Blauwe Berg.³³

Vermist

Terug naar de kroniek. We hebben geconstateerd dat die zich rond het midden van de negentiende eeuw in het stadhuis bevond. Ik ga ervan uit dat het object daar in ieder geval in 1915 niet (meer) aanwezig was. Het komt niet in inventarislijsten voor en uit geen enkele bron blijkt dat het begin-twintigste eeuw als 'vermist' is beschouwd.³⁴

Voorzover ik kon achterhalen werd de kroniek voor het eerst ná 1866 weer vermeld in een historisch artikel in de *Medemblicker Courant* uit juni 1924. Een (helaas) anonieme auteur verwijst ernaar in een tekst over een 'tehuis voor ouden van dagen te Medemblik', zonder aan te geven waar hij/zij die informatie kon raadplegen.³⁵

Vervolgens verschenen verwijzingen naar 'de Chronyk van Medemblik door Opperdoes' in een naslagwerk uit 1930 over (graf)inscripties van Noord-Hollandse kerken. Bij de gegevens over de Bonifaciuskerk verwijst de eerder vermelde Jan Belonje er maar liefst 15 keer naar.³⁶

Verderop zal ik aantonen dat Belonje de kroniek al in 1925 onder ogen heeft gehad. Echter is het zaak nu eerst te vervolgen met de ontwikkelingen die op gang kwamen toen de gemeente op de hoogte raakte van het feit dat het object voorheen op het stadhuis verbleef. Halverwege de jaren vijftig merkte gemeentesecretaris Van Hout de vermelding van de kroniek op in het boek over de grafinscripties. In maart 1954 stuurde hij een brief naar zowel de rijkarchivaris in Den Haag als Haarlem: 'beleefd verzoek ik U mij te willen mededelen of deze [kroniek u bekend is, want] hij komt in het archief dezer gemeente helaas niet voor.'³⁷

Contact met Belonje

Drie dagen later kwam vanuit Den Haag een ontkenkend antwoord. Het Rijksarchief had het stuk niet in bezit, ook leerde navraag bij de Koninklijke Bibliotheek dat het hen onbekend was. Wel wist men te vertellen dat het stuk in 1833 werd verkocht uit de nalatenschap van Jacobus Koning. 'Helaas wordt niet opgegeven aan wie', aldus de rijksarchivaris. Zij hadden dus niet de versie van de veilingcatalogus waarin de kopers genoteerd stonden. Van Hout kreeg het advies persoonlijk contact op te nemen met Belonje en hem te vragen waar hij dit handschrift heeft gebruikt.³⁸ En zo geschiedde.

Belonje antwoordde eveneens spoedig. Hij wees de gemeentesecretaris op het feit dat hij in 1943 het volledige manuscript in gedrukte vorm had uitgegeven, als onderdeel van de *Bijdragen en Mededelingen* van het Historisch Genootschap: 'Het originele handschrift heb ik daartoe mogen gebruiken, hetwelk aan mij tijdelijk uitgeleend werd door den toenmaligen eigenaar voor dat doel. De eigenaar had daarbij uitdrukkelijk den wensch te kennen gegeven, dat zijn naam niet bekend zou worden gemaakt, hetgeen ik heb geaccepteerd. Tot mijn spijt kan ik U derhalve niet mededeelen in handen van wien de kroniek zich destijds bevond.'³⁹

Belonje liet de gemeente welbewust in het ongewisse. Opmerkelijk is dat hij in zijn antwoord aan de gemeentesecretaris nadrukkelijk schreef dat de *eigenaar* het hem geleend had.

In 1943 schreef hij in de inleiding op zijn transcriptie van de kroniek daar niet zo expliciet over: 'Van den schrijver is verder niets bekend, [terwijl] zijn kroniek eenige jaren geleden..... verdwenen is(!). Oorspronkelijk berustte zij op het gemeente-archief te Medemblik, doch op zekeren dag heeft een onbekende haar waarschijnlijk geleend en niet weer teruggebracht.'⁴⁰

Andere historici

Wie zou deze onbekende toch zijn? Wellicht de persoon die begin-twintigste eeuw met enige regelmaat in de *Medemblicker Courant* publiceerde over allereerste onderwerpen uit de geschiedenis van Medemblik en West-Friesland. Deze auteur, die werkte onder het pseudoniem 'X', verwijst in een artikel over stadspensionaris Stellingwerff van maart 1934 naar de kroniek van Opperdoes. De anonieme historicus was tussen 1906 en 1935 actief. Hij/zij stelt dat het handschrift in 1850 nog aanwezig was in het Medemblicker archief, dus zou het ook goed kunnen dat deze kennis gebaseerd is op het artikel van Arend dat ik reeds aanhaalde.⁴¹

De locatie van de kroniek bleef oftewel omgegeven met mysterie, tot frustratie van historici die er graag gebruik van wilden maken. Een daarvan was Pieter Teeling, die eind jaren zestig een rubriek over lokale historie verzorgde in dezelfde krant. In aflevering 57 van 'Uit het Oude Medemblik' (1969) wijdt hij een artikel aan de kroniek van Opperdoes, die naar zijn mening veel vollediger en authentieker is dan die van Burger van Schoorel.⁴²

Teeling: 'Vóór enkele tientallen jaren was dit boekje nog op het stadhuis te raadplegen. Helaas, het is nu spoorloos verdwenen. Waarschijnlijk heeft iemand - die hevige interesse moet hebben gehad voor de roemruchte stadshistorie van Medemblik - het kostbare werkje geleend en vergeten het terug te brengen. Laten we hopen, dat heel misschien één van de erfgenamen van de vergeetachtige lener het ergens in zijn boekenkast weet te liggen en de welwillendheid heeft, het te doen weerkeren daar waar het thuis behoort, namelijk in de gemeentekuis onder de hoede van onze stadsarchivaris'.⁴³

De terugkeer van de kroniek

Achteraf blijkt dat Teeling profetische woorden schreef, want twintig jaar later verscheen de kroniek namelijk precies volgens dát scenario weer op de radar. Een artikel in de *Koggenlander* van een andere lokale geschiedschrijver bracht het balletje aan het rollen. Hosse Langereis schreef over de in 1945 overleden Cornelis Meijer, een voormalig rijksbelastingontvanger in Medemblik. Naar aanleiding van het artikel had een kennis uit Sijbekarspel zijn in Hoorn woonachtige dochter geïnformeerd.⁴⁴ Deze mevrouw Joke van Doornik-Meijer belde Langereis vervolgens met een heuglijke mededeling...

Langereis schreef een kort verslagje over hun gesprek in de *Medemblicker Courant* van 31 juli 1986: 'Mevrouw van Doornik las het verhaal over haar vader en vond het erg leuk. Ze [vertelde] dat ze dertien jaar was toen het gezin Meijer Medemblick verliet. Ze had ook nog een vraag [over] een kroniek van Medemblick, geschreven door de heer Opperdoes.' Zij had die verkregen uit de erfenis van haar vader. Omdat ze geen kinderen had wilde zij zorgen voor een goede bestemming. Langereis suggereerde vervolgens de lokale historische vereniging, ook belde hij de secretaris met het advies direct contact op te nemen. 'En zo waar! Het bestuur van Oud Medemblick heeft de [kroniek kunnen] ophalen.'⁴⁵

De lezing van Langereis wordt grotendeels bevestigd in de notulenboeken van de vereniging. Het bestuur wist direct dat zij te maken had met een bijzonder aanbod. In de vergadering van 9 juni besloot men dat een delegatie van de vereniging het handschrift in ontvangst zou nemen. Op vrijdagmiddag 22 augustus werd de familie (ik vermoed het echtpaar) met alle egards ontvangen in de Oudheidkamer. Na de bezichtiging ging het gezelschap koffiedrinken in Het Wapen van Medemblick.⁴⁶

Afb.5: Joke van Doornik-Meijer (ca.1965).

De gemeente

Een paar weken daarvoor had Langereis' enthousiaste verslag in de krant overigens geleid tot een kink in de kabel. Zowel de gemeente als de regionale archiefdienst waren nu ook op de hoogte van de schenking en beide maakten aanspraak op de kroniek. In aanloop naar de speciale ontvangst had het OKV-bestuur hierover met mw. Van Doornik-Meijer overlegd. Haar beslissing om het object aan de vereniging over te dragen stond vast. Een besluit dat haar op de nodige kritiek kwam te staan, want haar vader werd aangezien als de 'onbekende', die het handschrift ooit uit het stadhuis ontvreemd zou hebben.⁴⁷

Medio september rapporteerde de voorzitter aan het bestuur over een onderhoud met de schenker. Zij 'heeft gezegd dat zij haar vader niet in staat achtte dit boekwerk zonder meer van het stadhuis mee te nemen.' Het bestuur wist eigenlijk zelf ook niet wat ze er nu mee moesten en besloten hierover op een ander moment terug te komen. Er zullen achter de schermen de nodige telefoontjes en onderonsjes hebben plaatsgevonden.

In de bestuursvergadering van 17 oktober ontwikkelde zich 'een uitgebreide gedachtewisseling', onder meer over Langereis, die boos was over de weigering van het bestuur hem de kroniek te laten lezen. Besloten werd het handschrift 'vooral nog niet af te staan' aan de gemeente of archiefdienst, alsook dat de voorzitter hier bij de jaarvergadering uitvoerig zou terugkomen en het boek aldaar ter inzage zou liggen.⁴⁸ Twee maanden later besloot men de kroniek voorlopig te laten bewaren in een kluisje van de lokale ABN Bank.⁴⁹

Wat doen we ermee?

Vervolgens bleef het lange tijd stil. In februari 1989 kwam de kroniek bij monde van de secretaris weer ter sprake: 'Dit boek ligt maar in de kluis en er gebeurt niets mee. Is schenking aan de stad ter gelegenheid van Medemblick 700 jaar stad geen idee?' Besloten werd de zaak aan te houden.⁵⁰ Wederom zwijgen de notulen lange tijd over het vervolg. In 1992 kwam het verzoek van de 'jonge historica' Helga Danner om de kroniek te bekijken voor haar onderzoek naar de geschiedenis van het weeshuis. Dat mocht, mits 'de inzage zal geschieden bij een der bestuursleden thuis'.⁵¹

Terwijl de kroniek van Opperdoes voorlopig in de kluis wachtte op een nieuwe bestemming, bereidde de OKV ondertussen de publicatie van een geheel nieuwe kroniek voor, geschreven door Jacob Zwaan. Oorspronkelijk zou het boek uitgegeven worden ter gelegenheid van de festiviteiten rondom 700 jaar stad. Maar het bestuur raakte met de auteur in conflict over de inhoud, prijs en illustraties.⁵²

De vereniging kocht het manuscript voor f 4.000,- en ontving in 1991 voor de uitgave van het boek ruim f 5.900,- uit het batig saldo van de jubileumstichting. De totale kosten waren op f 25.000,- geraamd. Eén van de bestuursleden stelde nog voor de kroniek van Opperdoes aan de gemeente te geven in ruil voor een renteloze lening die het verschil kon dekken; een idee dat gelijk werd weggewoven. Pas in 2012 rolde een langverwachte bewerking van Zwaans manuscript van de persen.⁵³

De eigendomsclaim

In de jaren negentig laaide de discussie over het door de gemeente geclaimde eigendom van de kroniek zo nu en dan weer op.

In een interne notitie bracht gemeentesecretaris Cees van Zijverden hierover eind oktober 1993 verslag uit aan burgemeester Smit: 'Pogingen van de streekarchivaris en van mij, in de persoonlijke sfeer, het ding bij de rechtmatige eigenaar terug te krijgen zijn tot nu toe gestrand.' Van Zijverden vond beschikbaarheid cruciaal omdat Belonje en Kapitein niet de volledige kroniek hadden gepubliceerd. 'Zelfs een fotokopie voor het streekarchief lijkt er niet af te kunnen. Dezer dagen zal ik het wel weer eens proberen bij Van Leverink, maar...'⁵⁴

In diezelfde notitie stelde de gemeentesecretaris dat de kroniek vóór de Tweede Wereldoorlog was uitgeleend 'aan ene Meijer, van beroep belastingambtenaar. Deze heeft het nooit teruggegeven. (Les: nooit archiefstukken uit het gebouw laten meenemen)'.⁵⁵ Het is echter de vraag of deze lezing wel klopt, immers kwam ik eerder al tot de conclusie dat het handschrift naar alle waarschijnlijkheid uiterlijk in 1915 geen deel (meer) uitmaakte van de gemeentelijke collectie. Meijer was van 1916 tot 1932 in Medemblik actief als Rijksontvanger (en dus geen ambtenaar van de gemeente), daarvoor was hij belastingontvanger in Spanbroek (1911-1916).⁵⁶

Zorgen over het beheer

Over de chronologie is toen niet voor de eerste keer onduidelijkheid ontstaan. In het *Noordhollands Dagblad* van 16 september 1996 wordt zelfs gesproken dat de vermeende 'uitlening' in de jaren zestig plaatsvond.⁵⁷ Streekarchivaris Pim Brieffies probeerde het object toen naar het archief te halen: 'Het is natuurlijk een uniek, handgeschreven boek. Het is ook belangrijk dat het goed geconserveerd wordt, maar daar heb ik nu geen zicht op.' De archivaris had een goede verstandhouding met de vereniging, maar vond toch echt dat een bankkluis niet de juiste bewaarplek was.

Voorals het feit dat de kroniek buiten het zicht van eventuele onderzoekers bleef, was Brieffies een doorn in het oog. Het bestuur, dat het manuscript nog steeds niet wilde kopiëren, stond op het standpunt dat zij eerst zelf de inhoud nog eens goed wilde bestuderen. Het zou in de toekomst onderdeel moeten gaan uitmaken van een op te bouwen verenigingsarchief. Volgens voorzitter Van Leverink had een taxatie uitgewezen dat het object f 35.000,- waard was: 'We komen er nog over te spreken met de Archiefdienst. Het boek is nog niet dicht.'⁵⁸

Afb.6: V.l.n.r.: OKV-bestuurslid Mark Raat en OKV-voorzitter Ton Pronk laten de kroniek zien aan directeur Dirk Dekema van het Westfries Archief (oktober 2023).

Een maand later kwam het krantenbericht ter sprake in de bestuursvergadering, echter laten de notulen niet meer los dan dat er een 'uitvoerige gedachtewisseling' plaatsvond.⁵⁹ Vervolgens bleef het weer lange tijd stil. Zo nu en dan hadden de vereniging en archiefdienst contact met elkaar, zo blijkt uit diverse correspondentie uit de periode ca. 2000-2010. Opvallend genoeg was daarin niet zozeer de kroniek onderwerp van gesprek, maar een reeks notulenboeken van de Vincentiusvereniging, Armenbewaarschool en Maatschappij tot Nut van het Algemeen, allemaal uit de late negentiende en vroege twintigste eeuw. De OKV had deze stukken in haar collectie, maar voelde er niets voor het over te brengen naar een professionele archiefbewaarplaats.⁶⁰

De communicatie tussen de regionale archiefdienst en de vereniging was in deze tijd vooral een wellesnietesdiscussie over enerzijds het belang van zorgvuldige bewaring en publieke toegankelijkheid versus het sentiment dat Medemblicker archiefstukken niet in 'Hoorn' thuishoren.⁶¹ De vraag werd weer actueel toen de ABN rond 2011 stopte met het beheer van bankkluisjes. Nu belandde de kroniek in een stalen archiefkast in het verenigingsgebouw 'De Vier Weeskinderen'. Het handschrift heeft soms ook tijdelijk voor onderzoek bij bestuursleden thuis verbleven.⁶²

Huisvestingsperikelen

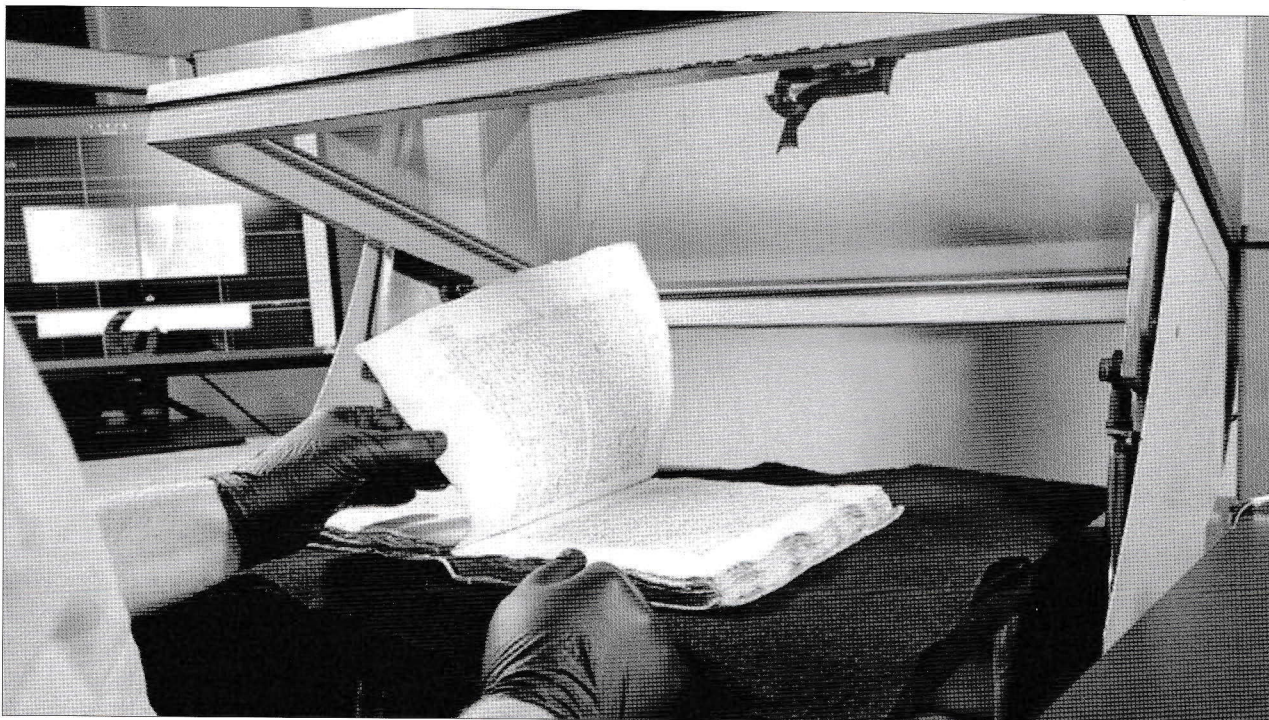
In de loop van 2022 kwam de huisvesting van de vereniging in gevaar toen het Weeshuisbestuur besloot de voorgenomen verkoop van de panden aan de Torenstraat door te zetten.

Rond september werd de OKV medegedeeld dat de toekomstige eigenaar het verenigingsgebouw uiterlijk 31 januari 2023 ontruimd wilde hebben. Het bestuur moest acuut op zoek naar een nieuwe locatie voor de collecties, waaronder de bibliotheek en het archief. Gelukkig kwam er een oplossing voorhanden, met de mogelijkheid om een en ander onder te brengen bij Lodge 61 aan de Brakeweg. De spullen, die bij 'De Vier Weeskinderen' stonden, zijn daar nu geëxposeerd. De bibliotheek en het verenigingsarchief staan opgeborgen op de zolder.⁶³

In aanloop naar deze verhuizing besloot het bestuur diverse archiefstukken die niet tot het eigen verenigingsarchief behoren, tegelijk met de kroniek onder te brengen bij het Westfries Archief. Die keuze is een breuk met het verleden, maar ingegeven door het vertrouwen dat het daar onder de beste condities verblijft. De stukken zijn bij binnenkomst eerst in een speciale quarantainruimte gecontroleerd op schimmel, waterschade, ongedierte en roest (veroorzaakt door nietjes en paperclips). Ondanks de vele omzwervingen bleek alles gelukkig nog in goede staat. Vervolgens is het materiaal onderworpen aan een beschermende gammastraling, vetvrij verpakt en opgeborgen in de archiefkluis.

Westfries Archief

Bijkomend voordeel is de publieke toegankelijkheid van het materiaal. Iedere historicus of andere belangstellende kan het vinden in de database van het archief en vervolgens raadplegen. Hierdoor zijn deze collecties beschikbaar voor allerlei vormen van onderzoek, wat bijdraagt aan meer kennis van onze lokale geschiedenis.

Afb. 7: De kroniek onder de scan voor digitalisering (2023).

Voor de kroniek is er nadrukkelijk sprake van een *inbewaringstelling*: de vereniging blijft eigenaar. Op kosten van het archief is de kroniek medio 2023 gedigitaliseerd, zodat scans van alle pagina's online beschikbaar zijn. Belangstellenden hoeven kortom niet naar Hoorn om het bijzondere handschrift te bekijken. Zo blijft het virtueel ook nog een beetje in Medemblik.

Tot besluit is het goed stil te staan bij nog een belangrijk voordeel voor het bewaren van archiefstukken in een speciaal daarvoor toegeruste bewaarplaats: het kan nu niet meer kwijtraken. Door stom toeval (het opmerken van een krantenartikeltje) belandde de kroniek van Opperdoes in 1986 weer in Medemblik. Zonder te overdrijven had het ook per ongeluk bij het oud papier of de kringloopwinkel kunnen eindigen.

Degenen die de kroniek de afgelopen eeuwen in handen hebben gehad zijn er gerust zorgvuldig mee omgegaan, maar het is nooit een garantie dat die situatie blijft bestaan als die persoon bijvoorbeeld plotseling wegvalt. Een zeventiende-eeuws handschrift van grote historische waarde verdient geen achteloosheid. Het feit dat de kroniek een aantal keer 'verdween' is daar een direct bewijs voor.

Cornelis Meijer

Ik wil hier nog eenmaal terugkomen op Cornelis Meijer. De vragen die openstaan is of hij daadwerkelijk rechtmatig eigenaar was; of hij degene is geweest die de kroniek uit het stadhuis zou hebben ontvreemd; of dat die al voor zijn aanstelling (in 1916) daar verdween.

Dan is ook de vraag of hij een logische persoon is om de kroniek te willen hebben. Of hij een bijzondere interesse voor geschiedenis had is onbekend, maar we kunnen wel stellen dat hij zich zeer actief mengde in het maatschappelijk leven van Medemblik. Op enig moment vervulde hij hier tegelijkertijd(!) elf 'nevenfuncties'.

Afb. 8: Cornelis Meijer (1916).

Hij was bestuurslid van de vrijzinnig hervormde beweging, het Nut, de gezondheidscommissie, de Nutsspaarbank, de gezinsverpleging, het classicaal bestuur en de restauratiecommissie van de kerk. Ook was hij gemeenteraadslid, regent van het weeshuis, plaatsvervangend kantonrechter en voorzitter van de kleuterschool.⁶⁴

In een ultieme poging naar nieuwe aanwijzingen ben ik in het persoonlijk archief van Belonje gedoken, hij was immers degene die al die tijd Meijers naam verboden hield. Zijn bewaard gebleven correspondentie bestaat uit ruim dertig stapels bij elkaar geknoopte brieven, wenskaarten, telegrammen en katebelletjes. Daartussen zit slechts één brief van Meijer, gedateerd op 19 juni 1926. Hij meldt Belonje, dat hij (op diens verzoek) een bezoek aan de Bonifaciuskerk zal arrangeren, waarvan de toren destijds een restauratie onderging. Op 27 juli ontving Belonje van de opzichter een paar 'kiekjes ter herinnering'.⁶⁵

Afb. 9: Deel van de correspondentie van Jan Belonje (2023).

In Belonje's archief zit ook een dossier over de kroniek, begeleid door een briefje waarop staat dat het handschrift 'in eigendom is van de heer C.A. Meijer, Rijksontvanger te Medemblik'. Van 27 t/m 30 juni 1925 heeft de Alkmaarse geleerde het handschrift overgeschreven.⁶⁶

Dit was dus een jaar voor het bezoek aan de kerktoren, wat Meijer organiseerde en waarvoor Belonje in zijn publicatie (uit 1930) over de inscripties op de klokken en graven meermaals naar Opperdoes verwees. In ditzelfde dossier zit de volledige correspondentie met het Historisch Genootschap te Utrecht, waaruit duidelijk wordt dat Belonje de kroniek al in 1927 bewerkte voor een publicatie.

De redactie wees zijn tekst echter meermaals af; zij vond dat de kroniek te weinig nog onbekende informatie bevatte en ook een te 'lokaal' onderwerp was voor een nationale uitgave. Zo belandde het plan in de ijskast. In 1939 pakte Belonje het weer op en ditmaal kreeg hij er wel de handen voor op elkaar. Hij zette zijn medewerker R. Kapitein aan het werk om de transcriptie nog eens goed door te nemen.

Door het uitbreken van de oorlog zou het nog eens vier jaar duren tot de uiteindelijke publicatie.⁶⁷

Beschouwing

Nu alles op een rijtje is gezet luidt mijn eindconclusie dat er geen uitsluitel te geven is over het eigendom. In 1833 is het handschrift op de veiling gekocht door ene 'Machielse'. Was dit wellicht vice-admiraal Jan Pieter Machielsen? Het is niet met zekerheid te zeggen, maar het is ook geen ondenkbaar scenario dat het object via het marine-instituut in Medemblik terugkwam. Bijvoorbeeld via een erfgenaam van Machielsen, of wellicht de onderwijzers en historici Arend en Leupe. Echter is dit hardop denken en niet met keiharde feiten te onderbouwen.

In ieder geval verbleef de kroniek in het jaar 1851 op het gemeentehuis. Misschien was het op de secretarie slechts (tijdelijk) in bewaring gegeven en later weer meegenomen. Logischerwijs is het ergens in de tweede helft van de negentiende eeuw, maar uiterlijk 1915 uit het stadhuis verdwenen. De in 1880 geboren Meijer kwam in 1916 in Medemblik wonen. Het is een feit dat hij op zijn laatst in 1925 de kroniek bezat, maar of hij hem ook daadwerkelijk 'ontvreemd' zou hebben is gezien de chronologie minder aannemelijk.

Het lijkt mij logischer dat hij het object van iemand heeft gekocht of gekregen. In persoonlijke aantekeningen van Belonje wordt Meijer immers nadrukkelijk *eigenaar* genoemd, evenals in zijn communicatie richting de gemeente. Als er inderdaad een 'onbekende' is geweest die de kroniek naar verluidt leende en niet meer terugbracht, waarover Belonje schrijft in zijn inleiding van 1943, dan is dat wellicht degene van wie Meijer het had verkregen.

Terecht of niet, het is natuurlijk logisch dat de beschuldigende vinger naar wijlen Meijer wees toen de kroniek in 1986 via zijn dochter zomaar weer opdook. Deze verdachtmaking is mede gevoed door de geheimzinnigheid van Belonje, die stelde dertig jaar daarvoor immers al dat de eigenaar onbekend wenste te blijven. Dat wierp een rookgordijn op, wat suggereert dat iemand een clandestiene verkrijging wil verbergen.

Evenwel kunnen er ook andere redenen zijn voor die anonimiteit; zoals *juist* het willen vermijden van een onterechte beschuldiging van diefstal; of simpelweg willen voorkomen dat ook het dievengilde weet dat er een waardevol geacht handschrift in de kast staat.

Een gebrek aan informatie heeft in de loop der jaren ruimte gelaten voor eigen interpretaties. Omdat in een aantal publicaties werd genoemd dat de kroniek rond 1850 in het stadhuis verbleef is de gemeente er automatisch vanuit gegaan dat die haar eigendom was.

Toch is dat lang niet zeker en bij de pogingen om het handschrift terug te krijgen is daar nimmer bewijs voor aangedragen.

Mocht het wel zo zijn, dan is het vervolgens niet uit te sluiten dat de gemeente een vermissing aan haar eigen onzorgvuldigheid te danken heeft. Zo is er vaker materiaal uitgeleend waar men vervolgens niet meer naar omkeek. Dat de volledige collectie zeventiende- en achttiende-eeuwse resoluties van het stadsbestuur honderd jaar wegbleven is hiervan een pijnlijk voorbeeld. Ook bewijst de recente kunstroof uit het voormalige stadhuis hoe kwetsbaar ons roerend erfgoed is.

Slot

Wellicht duiken er in de toekomst nieuwe aanwijzingen op die openstaande vragen kunnen beantwoorden. Vooropgesteld mogen we verheugd zijn dat de kroniek van Cornelis Jansz. Opperdoes ondanks allerlei omzwervingen bewaard is gebleven. De waarde van de kroniek moeten we vooral uitdrukken in de historische betekenis: een zeventiende-eeuwse getuigenis van de Medemblikker geschiedenis, opgetekend door iemand die dicht bij het vuur zat.

Daarnaast heeft Opperdoes geput uit bronmateriaal dat ons niet meer bekend is, waardoor deze informatie niet verloren ging. In zijn inleiding sprak hij de hoop uit dat 'deze corte ingetrokken bladeren' de lezers 'aengenaem zijn'. Ruim driehonderdvijftig jaar na voltooiing is het handschrift eindelijk volledig en publiekelijk beschikbaar, zodat wie het ook maar wil lezen daar zelf een oordeel over kan vellen.

Mark Raat
Medemblik, september 2023

PS. De scans van de kroniek vindt u op www.westfriesarchief.nl De kroniek behoort tot archief 0216 (Collectie Handschriften en losse archivalia) en heeft inventarisnummer 1921.

Geraadpleegde bronnen

A.J. van der Aa, *Biographisch woordenboek der Nederlanden. Deel 10*, Haarlem, 1862.

J.P. Arend, 'Het slot te Medemblik', *Holland Almanak*, Amsterdam, 1851, 81-105.

J. Belonje & R. Kapitein, Een kroniek van Medemblik, *BMHG*, 64, 1943, 45-107.

P.C. Bloys van Treslong & J. Belonje, *Genealogische en heraldische gedenkwaardigheden in en uit de kerken der provincie Noord-Holland. Deel IV*, Utrecht, 1930, 86-110.

Catalogus der Letterkundige Nalatenschap van wijlen Jacobus Koning [e.v.], Amsterdam, 1833. (Versie met vermelding kopers, beschikbaar op Google Books via:

<https://books.google.nl/books?id=bXxWAAAAcAAJ&>).

Ad Dudink, 'Dirk Burger van Schoorel. Schrijver van de kroniek van Medemblik', *Medenblik*, 13, 2013, 2-9.

W. Heersink e.a., *Register Notariorum. De notarissen van het Hof van Holland 1525-1811*, Den Haag, 1999.

C.J. Gonnet, *Inventaris van het archief van Medemblik*, Den Haag, 1915.

M.J.C. Klaassen, *Adelborstenopleiding te Delft - Medemblik - Breda 1816-1857*, Den Helder, 1979.

W. de Lange, 'Medemblikker magistraten, 1572-1699', *Gens Nostra*, 16, 1961, 59-67.

P.C. Molhuysen & P.J. Blok (red.), *Nieuw Nederlandsch biografisch woordenboek. Deel 5*, Leiden, 1921.

P.C. Molhuysen & P.J. Blok (red.), *Nieuw Nederlandsch biografisch woordenboek. Deel 10*, Leiden, 1937.

Mark Raat & Peter Swart, 'Geplaatst en opgehangen tot een eeuwige gedagtenisse. Een portret van koning Radboud en zijn relatie met de stad Medemblik', *De Vrije Fries*, 100, 2020, 92-101.

J.A. Snellebrand, *Geschiedenis der kerkhervorming te Hoorn*, Hoorn, 1866.

Vervolg op de Chronyk van Medenblik, Hoorn, 1776.

Peter Swart, 'Het oude stadhuis van Medemblik', *Medenblik*, 18, 2010, 32-37.

Th.Ch.L. Wijnmalen, 'Ter herinnering aan P.A. Leupe', *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlandsch-Indië*, 35.2, 1886, 232-245.

Arie van Zoonen, *Wat hewwe we d'r an? Particularisme en solidariteit in West-Friesland. Hand in hand door de eeuwen heen?*, Hoorn, 2006.

Jacob Zwaan, *Kroniek van Medenblik*, Medemblik, 2012.

RAA Regionaal Archief Alkmaar.

WFA Westfries Archief, Hoorn.

ACB Archief en collectie J. Belonje (0683).

AWG Archiefdienst Westfriese Gemeenten (0453).

CDM Collectie Mw. J.C. van Doornik-Meijer (1663).

CHL Collectie handschriften en losse archivalia (0216).

DTBM Doop-, trouw- en begraafboeken Medemblik (1702-20).

GBM1 Gemeentebestuur Medemblik, 1813-1932 (0716).

GBM2 Gemeentebestuur Medemblik, 1933-1980 (1440).

GAM Gemeentearchief Medemblik 1990-2006 (2337).

GM Gaarder Medemblik (1658).

NWF Notarissen in West-Friesland tot 1843 (1685).

OAM Oud Archief Stad Medemblik (0715-01).

ORW Oud-rechterlijke en weeskamerarchieven (0003).

VOKV Verenigingsarchief OKV.

Herkomst afbeeldingen:

Westfries Archief, Hoorn: 1, 5, 7 en 8.

Mark Raat, Medemblik: 2, 3, 9.

Scheepvaartmuseum, Amsterdam: 4.

Marcel Rob, Oostwoud: 6.

¹ Belonje & Kapitein.

² Zie voor een uitgebreide reflectie op de relevante inhoud: Belonje & Kapitein, 45-49.

³ De informatie in deze en volgende alinea heb ik verkregen via Peter Swart, waarvoor veel dank.

⁴ WFA, OWF, inv. 3166, akte 24, 29 november 1657.

⁵ WFA, OAM, inv. 11, f. 134v, 16 april 1661; Heersink, 443; WFA, OWF, inv. 3210, akte 28, 19 juni 1677 (Verwijzing naar een testament van Hendrik Visser dat hij op 9 juli 1671 bij notaris Cornelis Opperdoes liet opmaken).

⁶ WFA, ORW, inv. 5341, 1668 e.v.; WFA, OAM, inv. 1220, 'Naamlijst secretarissen dezer stad' (Hierin staat enkel bij het jaar 1670 'Corn. Opperdoes (klerk)').

⁷ Grootvader Cornelis Tijmonsz. Opperdoes was schepen in 1627, 1629, 1632, 1636 en 1640, als ook lid van de vroedschap in de periode 1628-1641. Vader Jan Cornelisz. Opperdoes was schepen in 1652, 1654 en 1656. (De Lange).

⁸ Geertje werd gedoopt op 19 februari 1673 en Cornelis op 23 mei 1674 (WFA, DTBM, inv. 21, f. 62).

⁹ WFA, ORW, inv. 5341, 28 februari 1680; In het verpondingsregister van 1663 staat dit huis aangeduid als eigendom van 'Cornelis Thijmonsz. erven', de grootvader van Cornelis Jansz.

¹⁰ WFA, GM, inv. 47, f. 40v.

¹¹ WFA, CHL, inv. 1921, titelblad en 'tot den leeser'.

¹² Raat & Swart.

¹³ WFA, CHL, inv. 1921, fol. 71r.

¹⁴ Belonje & Kapitein, 45-49; Dudink, 8.

¹⁵ Dudink, 5.

¹⁶ *Vervolg op de Chronyk van Medenblik*; Dudink suggereerde dat deze anonieme auteur mogelijk Sebastiaan Centen was, die ook aanvullingen op de kronieken van Velius en Brandt verzorgde. (Dudink, 6).

¹⁷ *Catalogus der Letterkundige Nalatenschap*, 16.

¹⁸ Van der Aa, 309-313.

¹⁹ *Catalogus der Letterkundige Nalatenschap*, 16 en bijbehorend inlegvel.

²⁰ Klaassen, M56; Molhuysen & Blok (1937), 532-533.

²¹ Molhuysen & Blok (1921), 24-26; Wijnmalen, 240.

²² Arend, 96, n.1.

- ²³ Molhuysen & Blok (1921), 24-26; Wijnmalen, 240.
- ²⁴ Molhuysen & Blok (1937), 532-533.
- ²⁵ Wijnmalen.
- ²⁶ Snellebrand, 174, n. 1.
- ²⁷ WFA, GBM1, inv. 954; WFA, OAM, inv. 1220.
- ²⁸ Gonnet.
- ²⁹ WFA, AWG, inv. 253, deel 'Oud Archief Medemblik'.
- ³⁰ WFA, GBM2, inv. 413, brieven uit de periode 1934-1936, stukken behorend tot het tabblad 'voorschriften en correspondentie'.
- ³¹ Swart, 36-37.
- ³² WFA, GMB2, tab 'bruikleen', brief nr. 193, 1 augustus 1940.
- ³³ Van Zoonen, 32-34; WFA, GMB2, inv. 413, stukken behorend tot het tabblad 'overbrenging van archief- en documentatiebescheiden naar het streekarchief'.
- ³⁴ In stukken m.b.t. de verhuizing van archiefstukken uit de periode 1933-1940 staat eveneens niets vermeld over de kroniek (WFA, GAM, inv. 692). Ook geen aanwijzingen in inventarisnummers 689 en 2562 van datzelfde archief.
- ³⁵ *Medemblikker Courant*, 28 juni 1924, p. 1; Zie ook de editie van 5 juli met een vervolg op dit artikel, waarin ook geen auteur vermeld is.
- ³⁶ Bloys van Treslong & Belonje, 86-110.
- ³⁷ WFA, GMB2, inv. 418, brief 623, 8 maart 1954.
- ³⁸ WFA, GBM2, inv. 418, brief B178, 11 maart 1954.
- ³⁹ WFA, GBM2, inv. 418, brieven nr. 699 en 72 van respectievelijk 15 en 18 maart 1954.
- ⁴⁰ Belonje & Kapitein, 45.
- ⁴¹ Zie de *Medemblikker Courant* van 15 september 1906 voor de eerste editie, geschreven door 'X'. De kroniek werd vermeld in de krant van 10 maart 1934. De laatste editie verscheen op 16 november 1935 en ook toen bleef de auteur anoniem.
- ⁴² *Medemblikker Courant*, 18 april 1969.
- ⁴³ Ibidem.
- ⁴⁴ Cornelis Aarnoud Meijer leefde van 1880 tot 1945 (CDM, inv. 59), zijn dochter J.C. (Joke) van Doornik-Meijer werd geboren in 1919 en overleed in 2001 (CDM, inv. 33).
- ⁴⁵ *Medemblikker Courant*, 31 juli 1986.
- ⁴⁶ VOKV, bestuursnotulen, 9 juni en 7 augustus 1986.
- ⁴⁷ VOKV, bestuursnotulen, 7 augustus en 17 september 1986.
- ⁴⁸ VOKV, bestuursnotulen, 17 september en 17 oktober 1986.
- ⁴⁹ VOKV, bestuursnotulen, 11 december 1986.
- ⁵⁰ VOKV, bestuursnotulen, 13 februari 1989.
- ⁵¹ VOKV, bestuursnotulen, 17 maart 1992.
- ⁵² VOKV, bestuursnotulen, diverse vergaderingen uit de periode 1987-1990; Ibidem, financieel overzicht OKV boekjaren 1989-1991.
- ⁵³ VOKV, financieel overzicht OKV boekjaren 1989-1991; VOKV, stuk met de notulen van Stichting 700 jaar stad, 25 februari 1991; Zwaan, 3.
- ⁵⁴ Interne notitie "kroniek van Opperdoes", Gemeente Medemblik, d.d. 21 oktober 1993; Het college van B&W heeft de notitie vermoedelijk voor kennisgeving aangenomen. In de notulen en besluitenlijsten komt het onderwerp niet ter sprake. (WFA, GAM, inv. 4, periode september t/m november).
- ⁵⁵ Interne notitie "kroniek van Opperdoes".
- ⁵⁶ WFA, CDM, 1663, inv. 59.
- ⁵⁷ *Noordhollands Dagblad*, 'Archief wil Medemblikker kroniek naar Hoorn halen', 16 september 1996.
- ⁵⁸ Ibidem; Een taxatierapport heb ik niet kunnen achterhalen.
- ⁵⁹ VOKV, bestuursnotulen, 22 oktober 1996.
- ⁶⁰ WFA, AWG, inv. 259, deel 'Departement Medemblik van de Maatschappij tot Nut van het Algemeen', correspondentie uit de jaren 2006-2009; WFA, AWG, inv. 258, deel 'Weeshuis, college van Armenvoogden'; Uit de persoonlijke collectie van Peter Swart: brief W. Brieffies aan de OKV, 15 augustus 1995; brief OKV aan dhr. Brieffies, 16 oktober 1995; brief P. Boon aan M. Weel, 30 oktober 2002; brief P. Boon aan de OKV, 13 januari 2004; brief M. Weel aan P. Boon, 26 januari 2004; e-mail M. Weel aan P. Boon, 27 augustus 2008.
- ⁶¹ Ibidem.
- ⁶² Deze informatie is gebaseerd op persoonlijke herinneringen van betrokken bestuursleden die dit onafhankelijk van elkaar bevestigen.
- ⁶³ Huisvestingsperikelen', <https://okv-medenblik.nl/huisvestingsperikelen/> (geraadpleegd 1 augustus 2023); *Noordhollands Dagblad*, 'Oudheidkundige vereniging Medemblik naar Lodge 61', 3 april 2023.
- ⁶⁴ WFA, CDM, inv. 57.
- ⁶⁵ RAA, ACB, inv. 4, brief 19 juni 1926; inv. 5, brief 27 juli 1926.
- ⁶⁶ RAA, ACB, inv. 140, omslag 'Een kroniek van Medemblik'; Ik heb ook de volgende inventarisnummers doorgenomen zonder relevante informatie te vinden: 6-9, 19, 40, 128, 168-169, 252, 279, 281.
- ⁶⁷ RAA, ACB, inv. 140, omslag 'Een kroniek van Medemblik'; De vertraging was onder meer ontstaan door persoonlijke omstandigheden bij Belonje. In 1942 werd zijn huis in Alkmaar door een bominslag getroffen. Hij is toen verhuisd naar Egmond aan Zee, alwaar hij niet lang daarna wederom moest evacueren, zo berichtte hij de redactie op 5 maart 1943. 'Het zal u begrijpen dat ik onder die omstandigheden van werk als dit niet veel kon doen'.